

Globális oktatási tanmenet

SZERZŐ:	Anthropolis Egyesület
ORSZÁG:	Magyarország
CÍM:	Globális élelmiszerválság
ÉLETKOR:	12+
TANTÁRGY:	földrajz, közgazdasági ismeretek, erkölcsstan
IDŐTARTAM:	45 perc

Globális élelmiszerválság

a gyakorlat célja:

- feltárni a globális élelmiszerválság okait

tantervi kapcsolódás: földrajz, közgazdasági ismeretek, erkölcsstan

korcsoport: 12+

résztevők száma: 5-30 fő

eszközök: leírás a válság okairól (külön lapon minden szerep)

időtartam: 45 perc

A gyakorlat menete:

A csoportot 4-6 fős kiscsoportokra osztjuk. Minden kiscsoportnak adunk egy-egy szettet A VÁLSÁG OKAI-kártyákból. (1. sz. melléklet) Csoportonként egy önként jelentkező lesz a Szakértő, aki megkapja a SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS-kártyákat. (2. sz. melléklet) Közösen rendezzék fontossági sorrendbe a VÁLSÁG OKAI kártyákat! Amikor egy kártyák helyéről dönt a csoport, a Szakértő olvassa fel az adott kártyával megegyező számú SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS-kártyát! A kapott plusz információ alapján változtathattok a felállított sorrenden.

A végleges sorrendbe állított kártyákat ragasszátok fel egy csomagolópapírra vagy a táblára, majd a kiscsoportok egyenként mutassák be az eredményüket indoklással együtt!

1. sz. melléklet**A VÁLSÁG OKAI :****1 – ÜZEMANYAG ÉLELMISZERBŐL**

A világ kőolajkészletei nem végtelenek. Ezért a tudósok folyamatosan alternatív energiaforrások után kutatnak. A kőolaj helyettesítésére már elkezdtek gabonát (elsősorban kukoricát) használni, ez a bioüzemanyag. Évente kb. százmillió tonna gabonát csoportosítanak át élelmezési célú felhasználásról üzemanyag-felhasználásra. A Föld évi összes gabonatermése 2000 millió tonna. Egyre kevesebb gabona jut élelmezési célokra.

A VÁLSÁG OKAI :**2 – NÉPESSÉGNÖVEKEDÉS**

A világ népessége 1900 és 2008 között 1,6 milliárdról 6,6 milliárdra nőtt. Ha a növekedés ilyen sebességgel folytatódik, a népesség 2042-re elérheti a 9 milliárdot. A népességnövekedés még nagyobb élelmiszer-szükségletet és magasabb élelmiszerárakat is jelent,veszélybe sodorva ezzel a szegényeket.

A VÁLSÁG OKAI:**3 – ÁTALAKULÓ ÉTKEZÉSI SZOKÁSOK ÁZSIÁBAN**

Egyes ázsiai országokban (elsősorban Kínában és Indiában) a tehetősebbé váló emberek az extra jövedelmüket olyan élelmiszerekre költik, amik eddig nem szerepeltek az étrendjükben. A legjelentősebb változás, hogy zöldségek helyett több fehér és vörös húst esznek. Ezért több gabonát (takarmányt) kell felhasználni az állattenyésztésben, így kevesebb jut élelmezési célokra. 1 kg marhahús kitermeléséhez 7 kg gabona szükséges.

A VÁLSÁG OKAI:**4 – DRÁGULÓ KŐOLAJ**

A kőolaj és a földgáz drágulása kétféleképpen is hatással van az élelmiszerárakra. Egyrészt a műtrágya előállításához kőolaj és földgáz kell. Egyes műtrágyák ára 2007 novembere és 2008 áprilisa között a kétszeresére nőtt. Másrészt a földeken használt gépek működtetéséhez, valamint az élelmiszer szállításához használt üzemanyag árának növekedése szintén növeli az élelmiszerárakat.

A VÁLSÁG OKAI:**5 – PIACI SPEKULÁCIÓ**

A tőzsdei, ingatlan- és üzleti befektetők profitja a hitelmegszorítások következtében egyre csökken. Ezért a befektetők új területeket keresnek, ahová magasabb profit reményében fektethetik be a pénzüket. Ilyen módon dollártrilliók vándorolnak át élelmiszer-befektetésbe. Ez szintén az élelmiszerárak növekedéséhez járul hozzá, bár azt nehéz megbecsülni, hogy valójában milyen mértékben.

A VÁLSÁG OKAI:**6 – KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS KEDVEZŐTLEN IDŐJÁRÁS**

Az élelmiszer-termelést negatívan befolyásolja a klímaváltozás és a szélsőséges időjárás. Az ilyen események a termelés visszaeséséhez és az árak növekedéséhez vezetnek. Néhány példa:

- 2006-ban Ausztráliában egy aszály 25 millió tonnáról 9.8 millió tonnára csökkentette a gabonatermést;
- a 2006-os hóhullám az USA-ban, Kaliforniában;
- a 2008-as súlyos esőzések Indiában;
- 2008-ban a Nargis-ciklon miatt Burma rizs-exportórból importőr lett;

2. sz. melléklet

<p>SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS 1</p> <p>Egy tanknyi bioüzemanyag előállításához annyi gabona kell, amennyit egy afrikai ember egy év alatt megeszik. Ám egyes gazdag országok vezetői azt állítják, hogy a bioüzemanyag-gyártás nem az elsődleges oka az élelmiszerárak növekedésének. Jó példa, hogy Brazíliában évek óta természetesen cukornádat bioüzemanyag előállítására, ez mégsem vezetett az élelmiszerárak növekedéséhez.</p>	<p>SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS 4</p> <p>A világ szegényebb földművesei közt kevésbé elterjedt a kőolaj-alapú műtrágyázás és szállítás, mint a gazdag országokban. Viszont továbbra is függnek az importált élelmiszerektől, aminek az árát befolyásolja a kőolaj ára.</p>
<p>SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS 2</p> <p>1961 és 2005 között az élelmiszertermelés gyorsabb arányban növekedett, mint a népességszám. Viszont az egy főre jutó élelmiszertermelés az elmúlt években enyhén visszaesett. Kérdéses, hogy ez a kis változás önmagában lehet-e oka az árak növekedésének.</p>	<p>SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS 5</p> <p>Ha az élelmiszert befektetési alapként kezeljük, akkor az a szegények számára megfizethetetlen árakat eredményez. Habár a világ élelmiszer-termelése mindannyiunk élelmiszer-szükségletét fedezni tudná, de az árakat így a kereskedők és nem a kormányok szabják meg.</p>
<p>SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS 3</p> <p>Habár valóban egyre több a tehetős ember Kínában és Indiában, az ottani lakosság nagy része még mindig szegény. Ezek a többségében falun élő emberek még mindig elsősorban zöldséget fogyasztanak.</p>	<p>SZAKÉRTŐI MEGJEGYZÉS 6</p> <p>Az ember mindig is alkalmazkodott a megváltozott időjárási körülményekhez, így volt ez a mezőgazdaságban is. A 2006-os ausztráliai aszály miatti globális termelési visszaesés mindössze 0.0075% volt, ami igen csekély. Ez okozhat élelmiszerhiányt az Ausztráliával kereskedelmi kapcsolatban álló országoknak, de globálisan kicsi a jelentősége.</p>

